

קול צופיין

קול צפ"ן נשא קול יחדו ירננו

גיליון מס' 1278

שמות תשפ"ו השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

הגואלנו מכף כל עריצים

עבדים". הגמרא מספרת שהציווי להשליך ליאור ילדים חיים טרף לתנינים היה גם על ילדי המצרים (סוטה דף יב/א) שנאמר "וַיִּצְוּ פְרַעְהַ לְקַל עֲפוֹ לֵאמֹר כֹּל הַבֵּן הַיּוֹלֵד תִּשְׁלִיכֶהוּ וְכָל הַבַּת תַּחְיֶינָה" (א כב). הוא הכריח גם את העם שלו לבנות פסלי ענק ולהרבות את כבודו. פרמידות ענק שאין בהם שום תועלת. המבנים הגדולים ביותר בעולם שנבנו בכח עשרות אלפי עבדים שסחבו אבנים במשקל של טונות ממרחק רב ובנו מהם יותר ממאה פירמידות. בשביל מה?

אהב צדקה ומשפט חסד ה' מלְאָה הָאָרֶץ

הקב"ה רוצה שיהיה בעולמו טוב, צדק, אור. ה' "אהב צדקה ומשפט חסד ה' מְלֹאָה הָאָרֶץ" (תהילים לג). לכן אחת משבע מצוות בני נח היא להושיב בתי דין בכל מקום "וכיצד מצווין הן על הדינין? חייבין להושיב דיין ושופטים בכל פלך ופלך לדון בשש מצות אלו ולהזהיר את העם". ומוסיף "ומפני זה נתחייבו כל בעלי שכם הריגה שהרי שכם גזל והם ראו וידעו ולא דנוהו" (רמב"ם מלכים ט ד).

אין מוכרים לנכרים כלי נשק

המשנה בעבודה זרה (פרק א ז) אומרת על הגויים ש"אין מוכרין להם דְּבִין וְאֶרֶז וְכָל דְּבַר שֵׁשׁ בּוֹ נֶגֶק לְרַבִּים" ובין השאר לא בונים אצלם איצטדיון שבו טובחים אנשים חיים. לא בונים להם גרדום וכד' ולא מוכרים להם נשק. ברש"י שם משמע שהחשש הוא שמה יזיקו לישראל. הרמב"ם בפירוש המשניות כתב "כדי שלא לעזור למשחיתים בעולם להשחית" משמע שגם מחשש שמא יהרגו נכרים, ובשו"ע לא חילק.

תפקיד מלך המשיח לעשות שלום בעולם

בגלל שה' רוצה שגם אצל הגויים יהיה שלום וצדק הוא שולח את מלך המשיח שתפקידו לעשות צדק בכל העולם. "וְשִׁפֵּט בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים וְכַתְתּוּ חֲרָבוֹתָם לְאֵתִים וְחַיִּתוּתֵיהֶם לְמִזְמֵרוֹת לֹא יִשָּׂא גוֹי אֶל גּוֹי חֶרֶב וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה" (ישעיהו ב). כל זה בגלל ש"לא תוהו בראה, שבת יצרה" (עין סנהדרין נח).

הגואלנו מלכנו מכף כל עריצים

מכה לעריצים בימינו

בפרשת שמות אנחנו נכנסים לתקופת שובב"ם שבא קוראים בתורה על גאולתם של ישראל. בתקופה זו אנחנו מזכירים לעצמנו שיציאה מהגלות היא לא רק היסטוריה, אדם חייב לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים. הגאולה מהעריצים מתרחשת גם עכשיו. אני מתכוון קודם לעריץ ניקולס מדורו שנחטף לארה"ב ולא יכול כעת להזיק כמו שעשה קודם. מדורו שלט על שלושים מיליון תושבים במרמה, בגלל החמדנות שלו התושבים סבלו מתת תזונה. למעלה מ-5 מיליון מהם ברחו מהמדינה הזו. כל זאת למרות שה' נתן להם אוצרות נפט יותר מכל מדינה אחרת בעולם. במקום להגיד תודה רבה ולעשות טוב, הם מציפים בסמים את ארה"ב ופוגעים באזרחיה.

מדורו חמינאי - מגדולי שונאינו

כל עריץ שמדכא את אזרחיו ועושה רע - גם שונא את ישראל. האנטישמי הזה היה חבר למשטר באיראן ולכל האיטולות שם. תדלק בכסף כנופיות אנטישמיות בעולם שרודפות יהודים. הנפילה שלו היא בשורה טובה לכל האנשים הטובים ובמיוחד לישראל, הם רואים שהרעים בעולם ממשיכים ליפול אחד אחרי השני.

הנפילה שלו מדכאת את הרעים, גם הם רואים שהרעים הולכים ונכחדים היא מספרת לכולם שהנפילה של העריץ חמינאי באירן היא רק עינן של זמן, ולא הרבה זמן. גם הוא יושב על אוצרות נפט וגו אדירים, וגם הוא מדכא את עמו שמתקומם בשעות אלו. גם הם עסוקים בהפצת הרוע בעולם וגם הוא אנטישמי רציני. צריך להתפלל להצלחת המורדים באיראן שרוצים להפיל את הרשעה ואת ממשלת הזדון הזאת.

עריץ גם מול המצרים

גדול העריצים שבכל הדורות היה פרעה, בגללו נקראה מצרים "בית

בפרך - בפה רך

חכמינו במדרש מלמדים אותנו איך עובדים העריצים כדי שנהיה מהם בדור שלנו. הם מספרים כי פרעה התחיל לשעבד את עמו ואת ישראל במילים רכות ויפות. "מלמד שהיה פרעה מפייסם בדברים, בתחילה אמר להם בניי, עשו מלאכתי ובנו לי בנין קטן, ואני נתן לכם מתנות רבות, עד שנשתעבדו לו, ולבסוף בפרך, כמו 'לא תרדה בו בפרך' (סוטה יא: עין מדרש רבה, פסיקתא זוטרתא שמות א ג).

כדי שלא נשכח את השיטה תיקנו חכמינו לאכול בפסח מרור "למה נמשלו מצריים כמרור? לומר לך מה מרור זה שתחילתו רך וסופו קשה אף מצריים תחילתן רכה וסופן קשה" (פסחים טז). וכן בירושלמי מה חזרת תחילתה מתוק וסופה מר, כך עשו המצריים לאבותינו במצרים בתחילה (בראשית מז) במיטב הארץ הושב את אביך ואת אחיך ואח"כ וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים (ירושלמי פסחים פרק ב הלכה ה).

שפת הצדק של כל העריצים

כך פעל ניקולאס מדורו שהכתיר את עצמו כרודף צדק. מנהיג המפלגה הסוציאליסטית שדוגלת באהווה ובשיוויון, בצדק ובמשפט. כך הוא הצליח להונות את עמו ולעשוק עשרות מיליארדים מבני עמו. זו שיטת פרעה עתיקת הימים, לדבר בשפה של שיוויון זכויות, חופש דיבור ושלטון החוק ולעשות את ההפך הגמור. עד שהנתינים יבינו את התרמית, יכול העריץ להרוויח עוד ועוד מיליארדי דולרים שימשו אותו לדיכוי ללא ביקורת מהעם.

העריצים אומרים שהחוק חל גם עליהם

עוד לימדו אותנו חכמים על דרכם של העריצים לצייר את עצמם כאילו הם פועלים בשם השוויון. כך מסבירים חכמינו שכתוב בפסוק "וישימו עליו שרי מסיים" ולא כתוב "וישימו עליהם שרי מסיים". "תנא דבי ר' אלעזר בר' שמעון מלמד שהביאו מלבן ותלו לו לפרעה בצוארו וכל אחד ואחד מישראל שאמר להם איסטניס אני אמרו לו כלום איסטניס אתה 'ותר מפרעה' (סוטה דף יא/א).

כשהעם מתחיל להבין - הוא לא יכול למרוד

יש רגע שבו העם מבין כי רימו אותו, אבל אז כבר אין לו כח ויכולת להתנגד. העם שבור ורוצץ ואין לו כח למרוד בעריץ שצבר הרבה מאוד כח. כך התורה מספרת שעם ישראל היה עם "רב ועצום ממנו". עם ישראל היה יותר בכמות מהמצרים ויותר באיכות ובחוק, אבל בעיני עצמם הם היו כמו חגבים ולא היו יכולים לצאת מגלות הדעת הזו עד שבה משה.

סופרי ההיסטוריה מספרים כי באתונה היו 400,000 עבדים שמשרתים 20,000 בני חורין. לעבדים הללו לא היה שום זכות אלא לעבוד עבודת פרך ולמות. הם היו יכולים ברגע למרוד בעריצים הללו, אבל הם היו שבורים נפשית כמו בני ישראל במצרים והמשיכו לעבוד עד המוות. הנס של בני ישראל במצרים היה שהיה להם את משה שגדל בבית המלך בנפש של בן חורין.

שיטות פרעה ממשיכות גם היום

גם בישראל יש מיעוט של עריצים שרוצים לשלוט על הרוב באמצעות מילים רכות ויפות. הם לא רעים כמו פרעה אבל הם משמשים בדיוק באותן שיטות. הם מנפנים בחופש הדיבור וסוגרים ערוצי תקשורת באמצעות חוקים ואכיפה בררנית (למשל ערוץ 7). מנהיג המפלגה הדמוקרטית מכריז שהוא רוצה להמשיך ולסגור כל כלי תקשורת שלא

מדברר את העריצים (14) הוא מצהיר שהוא עושה את זה בשם השיוויון והדמוקרטיה. מנהיג מפלגה "ליברלית" אחרת מכריז שיבטל זכות בחירה מהחרדים. מנהיגת מפגיני ה"דמוקרטיה" מכריזה שאין לספור קולות של מצביעים דתיים.

יש אנשים שמכריזים כי הם שומרי החוק ושומרי הסף של המדינה בשם טובת הציבור. הם עוברים בגלוי על כל חוק אפשרי בשביל להפיל ראש ממשלה שנבחר על ידי הציבור. עריצים אחרים מבטלים חוקי יסוד שנחקקו על ידי העם בשם "טובת העם". לשם כך הם המציאו צמד מילים מוזר בשם "עריצות הרוב" מילה שאומרת כי לרוב אין זכות לקבוע חוקים, למנות אנשים או לבצע מדיניות. רק לעריצים הללו הכל מותר. פרשת שמות מזהירה אותנו מפניהם. שנכיר את הדרך שבה הם פועלים ולא ניפול בפח שם טומנים לנו.

ויאמר לרשע למה תפה רעך

ההפך הגמור מהעושה והניצול של מצרים

המפגש הראשון של משה עם העם היה ביציאתו ביום הראשון שבו הוא רואה גוי מכה יהודי "וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרִי מִכָּה אִישׁ עִבְרִי מֵאֶחָיו" לכולם זה נראה רגיל וטבעי, אבל משה מרגיש שזה עוול "וַיִּפֶן פָּה וַכֹּה וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ וַיֵּךְ אֶת הַמִּצְרִי וַיִּטְּמְנֵהוּ בַחֹל". למחרת הוא רואה שני אנשים עִבְרִים נֹצִים ואומר לרשע למה תפה רעך? התורה מתארת את שני המפגשים הראשונים הללו להסביר כי הצדק והמשפט זו דרכו של משה, וזה ממש ההיפך הגמור מהעושה והניצול של מצרים.

אסור להכות אפילו אדם רשע

בש"ע (ח"ו תכ א) כתוב "אסור לאדם להכות חברו; ואם הכהו עובר בלאו, שנאמר: 'פן יוסיף' (דברים כה, ג). ואם הקפידה תורה בהכאת רשע שלא להכותו יותר על רשעו, קל וחומר בהכאת צדיק. והמרים יד על חברו להכותו, אף על פי שלא הכהו, נקרא רשע". חכמינו למדו את ההלכה הזאת ממושה דכתיב (שמות ב ג) "ויאמר לרשע למה תכה רעך". 'למה הכית' לא אמר, אלא 'למה תכה' הרי שעדיין לא הכהו וכבר נקרא רשע.

חרם קדמונים לא לצרף מכה חברו למנין

ברמ"א הביא שיש חרם קדמונים באדם המכה חברו. "וכתב מוהר"ם מריזבורג דיש חרם קדמונים על המכה חברו וצריך שיתירו לו הקהל חרם של העבריינים קודם שיצרפו אותו למנין עשרה ולכל דבר שבקדושה, על מנת שיקבל עליו כל מה שירצו בית דין. ואין חילוק בין אם יצוה המוכה או לאו - יתירו הקהל לעצמן" (ד"מ). פירוש שלא צריך כלל לנדות את המכה או להטיל עליו חרם, מעצמו הוא כבר מנודה ומוטל עליו חרם. ומה עושים כדי להתיר? יש אומרים שצריכים מאה רבנים, ולדעת הסמ"ע כדי להתיר לו את החרם הוא צריך שלושה כמו התרת נדרים. ולא צריך את התפייסות המוכה כתנאי להסרת החרם.

המכה את חברו אפילו מכה קלה - לוקה

המכה את חברו צריך לשלם לו על מכתו. לפעמים משלם רק על נזק. אם יש כאב - משלם גם על הכאב, אע"פ שאין נזק קבוע. כשיש בושה - משלם על הבושה. כשהשבית אותו מעבודה - משלם על הפסד ימי עבודה. אם צריך רפואה - משלם עליה טבין ותקילין. וכשאין נזק ממוני - המכה צריך ללקות 39 מלקות כי עבר על איסור תורה. "ואפילו הכה עבד כנעני, לוקה הוא, שהרי חייב במצות" (ש"ע תכ ב).

בגלל שה' רוצה שגם אצל הגויים יהיה שלום וצדק הוא שולח את מלך המשיח שתפקידו לעשות צדק בכל העולם 'וַיִּשְׁפֹּט בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים וְכַתְּתוּ חֲרָבוֹתָם לְאֵתִים וְהַנְּחִיתוּתֵיהֶם לְמוֹמְרוֹת לֹא יִשָּׂא גּוֹי אֶל גּוֹי חָרָב וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה" כל זה בגלל ש"לא תוהו בראה, שבת יצרה"

הנועם על אשתו – כופין לגרשה

כתב בתשובת הרשב"א כי מי "שרגיל לבעוס ולהוציא אשתו מביתו תמיד, כופין אותו להוציא (לתת לה גט)" (רמ"א אה"ע קנד). ובגמרא (כתובות סא.) "רבי אלעזר אמר מהכא: 'כי היא היתה אם כל חי', לחיים ניתנה ולא לצער ניתנה". וצריך בזה הרבה זהירות כאמור בגמרא "לעולם יהיה זהיר באונאת אשתו".

המכה אשתו – מייסרים ומחרימים ומלקים

כתב הבית יוסף (אבן העזר סימן קנד) "מצאתי בתשובת רבינו שמחה המכה את אשתו - מקובלני שיש יותר להחמיר במכחה את חבירו דבחיבירו אינו חייב בכבודו ואשתו חייב לכבדה יותר מגופו (יבמות סוף ב:) והעושה כן יש להחרימו ולגדלו ולהלקותו ולענשו בכל מיני ריבוי וכו'. ואם היא רוצה לצאת - יוציא ויתן כתובה. ואח"כ כתב תטילו שלום ביניהם ואם לא יעמוד הבעל בקיום השלום שאם יוסיף להכותה ולבזותה אנו מסכימים להיות מנודה" וכו'. והביא מקצת דבריו ברמ"א שם. "כי אינו מדרך בני ישראל להכות נשותיהם, ומעשה עובד כוכבים הוא".

המלבין פני חבירו ברבים כאילו שופך דמים

חכמינו אמרו שבושה, היא יותר חמורה מהכאה. "אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי גדול אונאת דברים מאונאת ממון שזה נאמר בו ויראת מאלהיך וזה לא נאמר בו ויראת מאלהיך. ורבי אלעזר אומר זה בגופו וזה בממונו. רבי שמואל בר נחמני אמר זה ניתן להישבון וזה לא ניתן להישבון". על כן אמרו חכמים "כל המלבין פני חבירו ברבים כאילו שופך דמים" (בבא מציעא דף נח/ב). ואין לו חלק לעולם הבא (שם נט. שו"ע תכ מב). ולכן אמרו משום רבי שמעון בן יוחאי "נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים, מנא לן מתמר וכו'".

צריכים חכמים לתקן תקנות למנוע הלבנת פנים

ולכן כתוב בשו"ע (ח"ו"מ תכ): "ויש לבית דין בכל מקום ובכל זמן לגדור כפי מה שיראו. ויש אומרים שמנדין אותו עד שיפייס המבוויש. ויש אומרים שמכין אותו מכת מרדות.

והמוציא שם רע על חבירו, הוי בכלל המבייש בדברים. ומבייש אינו מי שאומר במפורש על חברו מילים של עלבון, אלא אפילו ברמז וכגון "המקנטר חבירו ואמר ליה: איני מומר לעבודה זרה ואיני עברין, אף על פי שלא אמר: 'כמוך', הוי כאילו פירש כמוך" (שו"ע ח"ו"מ תכ מא).

המדבר רע על אנשים שמתו

עוד אמרו חכמים שאסור לבייש גם את מי שכבר נפטר. "המדבר רע על שוכני עפר, צריך לקבל עליו תעניות ותשובה ועונש ממון כפי ראות בית דין. ואם קבורים בסמוך לו - ילך על קבריהם ויבקש מהם מחילה, ואם הם רחוקים - ישלח שם שלוחו. שבקשת הסליחה על קבריהם מתפרסמת ברבים ויש בזה תיקון מסויים לבזיון שעשה".

לא יכול אדם לפטור עצמו בכך ששמע מאחרים

המבייש חברו בכל ביוש שהוא ונתבע על כך בבית הדין צריך להוכיח את דבריו אם הם אמת או לא. ואם לא הוכיח - צריך לשלם או להעניש. ואם המבייש והמוציא שם רע אומר כי הוא שמע כן מאחרים - הוא לא נפטור בכך. שהשמועה מאחרים לא נקראת הוכחה, ואם לא הוכיח, הוי כמוציא שם רע.

אני הכבדתי את לבו - וידעתם פי אני ה'

קבד לב פּרעה - ערב קבד, דָּבַר קבד מאד

המילה 'קבד' מופיעה ביציאת מצרים פעמים רבות. גם אצל משה 'קבד פה וקבד לשון אָנכִי'. גם אצל פרעה שמכביד את ליבו 'קבד לב פּרעה

מאן לשלח העם" (ו. יד. ח. יא. ח. כח. ט. ז. ט. לד. י. א) הוא מכביד את העבודה על ישראל "תִּכְבַּד הָעֲבֹדָה עַל הָאֲנָשִׁים" (ה טו). והעונש שלו הוא במידה כנגד מידה בערב קבד (ח ט) דָּבַר קבד מאד (ט ט) בָּרַד קבד מאד (ט יח כד) ארבה קבד מאד לִפְנֵי לֹא הָיָה כֵּן אַרְבֵּה קְמָהוּ וְאַחֲרָיו לֹא יִהְיֶה כֵּן" (י יד).

הכבדת ליבו של פרעה למען ה'

"מידה כנגד מידה" אינה רק בעונש, היא גם בקידוש השם שיוצא ממנה. לכן יציאת מצרים היא ביד רמה, בבגדים מכובדים "וַיֵּצֵאוּ וַיִּבְרְכוּ מִקְנֵה קבד מאד" (יב לח). במיוחד קריעת ים סוף מצטיינת בכבוד ה' שאפילו המצרים עצמם מכירים בה' שִׁכְפְּרוּ בו 'וַאֲפַבְּדָה פְּרַעְהָ וַבְּקַל חִילוּ וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי ה' (יד ד יז).

בפעול הכבוד התעלה והתעלה והתפרסם שם ה' גם בזכות הרכב והפרשים "וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי ה' בְּהַכְּבֹדִי בְּפָרְעָה בְּרַכְבּוֹ וּבַפְּרִשָׁיו" (יד יח). ה' מסיר את אופן מרכבותיו ומנהיג אותם בִּכְבֹּדָתָהּ וְהֵם מִבִּינֵים "כִּי ה' נִלְחַם לָהֶם בְּמִצְרַיִם". נזכור זאת טוב כשנלמד בהמשך על קידוש השם שנעשה בקבורת יעקב בארץ ישראל שנתקדש שמו גם על ידי הסוסים והחמורים.

הכבדות היא מה'

רבינו בחיי רומז לנו ש'קבד' בגימטריה הוא 26 כמנין שם הוי"ה (בראשית נ טו). אלוקים אומר את זה למשה במילים "בֹּא אֶל פְּרַעְהָ כִּי אֲנִי הַכְּבֹדִי אֶת לְבוֹ". הכבדות של פרעה באה ממנו, היא בסופו של דבר מגדילה את קידוש השם שיוצא ממנה לדורי דורות "וְלָמַעַן תִּסְפַּר בְּאָזְנֵי בְנֵי וְבָנֵי בְנֵי אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלִיתִי בְּמִצְרַיִם וְאֶת אֶתְנֵי אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בָּם וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי ה' (י ב).

כך הרעב הכבד במצרים פעמיים

רעב כבד בימי אברהם - יוצא מצרים קבד מאד

במקנה בכסף ובהב

חכמינו אמרו שמעשה אבות סימן לבנים. ולכן אברהם ירד למצרים "כִּי קבד הרעב פֶּאֶרְצֵי" (בראשית יב י). פרעה מוכה ומבין את הטעות הגדולה, מנסה לכפר עליה ונותן לאברהם ולשרה פיצוי גדול "וַאֲבָרָם קבד מאד בַּמֶּקְנָה בְּכֶסֶף וּבְהֶב" (יג ב). בסופו של דבר מתברר מהמילים הדומות כי גם הרעב הכבד וגם המקנה והכסף והזהב הכבדים באים מאלוקים.

רעב כבד במצרים - יוצאים בקידוש השם גדול

כך קורה גם ברעב של שבע השנים שנאמר עליו "כִּבְדָה הוּא קְאֹד" (מא לא. מא א. מו ד ג). בזכותו מתגדל כבוד יוסף שמביא הצלה לכל מצרים מהרעב הכבד "וַהֲגִדְתָּם לְאָבִי אֶת כָּל כְּבוֹדִי בְּמִצְרַיִם" (מה ג). גם כבוד עם ישראל עולה בקבורת יעקב בתחילה "וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ כָּל עֲבָדָיו פְּרַעְהָ וְקָנִי בֵּיתוֹ" ואחר כך "וְכָל זְקֵנֵי אֶרֶץ מִצְרַיִם". אם בסופו של דבר עלו "כל זקני ארץ מצרים" למה לציין "עֲבָדָיו פְּרַעְהָ וְקָנִי בֵּיתוֹ"? אלא היה פה תהליך שהתחיל בזקני בית פרעה ואחר כך באו כל זקני מצרים.

המצרים מכבדים את עם ישראל יותר

רבותינו בגמרא (סוטה דף ג/א) מספרים שהתהליך ממשיך, בתחילה המצרים נהגו כבוד ביעקב וביוסף לבדם. שהרי בראש השיירה של קבורת יעקב נמצא יוסף המשנה למלך, אחריו עולים כל חשובי מצרים "וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ כָּל עֲבָדָיו פְּרַעְהָ וְקָנִי בֵּיתוֹ וְכָל זְקֵנֵי אֶרֶץ מִצְרַיִם" (נ ז) אחר כך עולים כל משפחת יוסף "וְכָל בֵּית יוֹסֵף וְאָחִיו וְכָל גִּבְיַת אֲבִיו" (נ ח).

בחזרתם למצרים משתנה הסדר ולא לחינם. המצרים רואים את הכבוד הגדול של בני ישראל ששכינה עמם ונותנים להם ללכת ראשונה בשיירה, דכתיב "וַיֵּשֶׁב יוֹסֵף מִצְרַיִמָּה הוּא וְאָחִיו", ואחר כך "וְכָל הָעֹלִים אִתּוֹ לְקַבֵּר אֶת אֲבִיו". אפילו לא מציינים את מעלתם שהם זקני כל ארץ מצרים.

סיפורים על הרב זצ"ל

הרב פסק: הכול מוכן לגאולה

הרב אליהו זצ"ל היה אומר כי השואה האיזומה היתה מלחמת גוג ומגוג, כמו שכתוב בגמרא שהקב"ה היה יכול להחשיב את חזקיהו כמושיח ואת סנחריב כמו גוג ומגוג, אלא שגרם החטא (סנהדרין צד). אם כן אפשר להחשיב את השואה כגוג ומגוג. סבלנו מספיק.

הרב סיפר כי משהו חלק עליו ואמר לו שדבריו לא נכונים ומלחמת גוג ומגוג עוד עתידה להיות, והביא כל מיני הוכחות שהיא לא היתה עדיין. אמר לו הרב: מי שחושב שצריכה להיות מלחמת גוג ומגוג - יהיה במלחמה זו, ומי שסובר שהיא כבר היתה - פטור ממנה.

ובאמת יש הבדל בין אמירה של משהו כהסבר או כרעיון לבין מי שפוסק הלכות. הרב אליהו הוא פוסק, ומה שפוסקים כאן בעולם הזה, מקיימים בעולם הבא. במיוחד אם מדובר בדברים של פוסקי הלכה, שאומרים כי הכול כבר מוכן לגאולה.

(מתוך הספר "בשער המלך")

ישראל לפני שכל עם ישראל יעלה, ובשלב הזה היא לא תשמור עליהם בגלות כאם על בנים. יושבי הגלות יארו חשופים לפגיעות נוראות בגוף - כמו השואה, ופגיעות בנשמה - כמו ההתבוללות שמתרחבת והולכת. ופגיעות בריבוי הטבעי - שבגלות יש נשים יהודיות רבות מאוד שלא יולדות ילדים.

זהו הענין חבלו של משיח

"זהו הענין חבלו של משיח, שיהיה סמוך לגאולה, עד שרבים מחכמי ישראל אמרו ייתי ולא אחמיניה, והטעם כי השכינה עמנו בגלות אם על הבנים לשמרנו, ולעת הגאולה לא ישוב השכינה איתנו בפעם אחת, רק השכינה ישוב מקודם לארץ ישראל ואחר כך ישוב איתנו לשם. ואם כן כשאנו בגולה ודי אין בקרבנו יהיה עלינו צרות מצוקות - כי אין כאן מנוח. וזהו מאמר הקרא 'ושב' כי מתחלה ישוב ה' לארץ ישראל, ואחר כך 'וקבצו', ולא יהיה בפעם אחת."

המסקנה הברורה לאחינו בית ישראל שעדיין בגולה לחוס על נפשם ועל נפש בניהם ונבנותיהם ולעלות במהרה לארץ הקודש. הארץ שבה שרויה השכינה ומגינה עלינו כאם על בנים כאשר כלנו ראינו בחוש, במיוחד בשנתיים האחרונות.

תשובה כהלכה

עלייה פרס עלייה. האם באמת רק דברים קשים יכולים לנחם לעלייה? אפשר לעלות גם בלי דברים קשים. בוודאי. אבל אנחנו רואים שבנושא העלייה לארץ, אם אנשים לא עולים מתוך הבנה שעשוי איתנו בתוך הגאולה, באות מכות לעורר אותם לעלות אל הארץ.

עשי כמנהגו נוהג. מצד אחד יש עולם הבא ויש גאולה שהחומר יהיה קדוש ממש, אנחנו המשיח, המלכת ה' בכל העולם, אין מוות. מצד שני יש גם עולם הבא. אין זה מסתדר? הרמב"ם פסק שבביאת המשיח עולם כמנהגו נוהג, רק בשלבים יותר מאוחרים העולם יזדכך לגמרי לחיוביות. מוסלץ ללמוד דעת תבונות לרמח"ל.

חוצפה יסג. אין יכול להיות שאת המדינה בנו החילונים ואנחנו אומרים עליה שהיא אתחלתא דגאולה? אין זה מסתדר עם כל הניסיונות של החילונים בהתחלה לכפות על שומרי מצוות להתחיל? [א את המדינה הבטיח הקב"ה לעם ישראל בידי הנביאים. הוא נתן בלבנו רצון לעלות ולבנות. נתן בידי האומות רצון לסייע לנו. נתן בלב הערבים פחד, וחבם ברחו מכאן במהלך השנים. ציווה לארץ והיא נתנת פריה בעין יפה. ב] הגאולה באה בידי אנשים שחלקם היו חילונים, חלקם מסורתיים וחלקם צדיקים. כשם שעל העלייה לבית השני הכריז המלך כורש, שלא היה צדיק גדול, ועדיין זו נקרא פקידה של הקב"ה. ג] כל הניסיונות של החילונים לחלץ את עם ישראל היו צפויים והם כתובים בסוף מסכת סוטה. "חוצפה יסג" וכד'. עיין בספר "אם הבנים שמחה" ותרוהו נחת.

בני עשו ובני ישמעאל ובני קטורה מכבדים את עם ישראל

גם אלה שנחשבו אויבנו לומדים על הערך הגדול של עם ישראל. שכן כתוב בפסוק ו'יבאו עד גרן האטד אשר בעבר הירדן ויספדו שם מספד גדול וכבר מאד ויעש לאביו אכל שבעת ימים" (נ י). מספרת הגמרא שבתחילה "באו בני עשו ובני ישמעאל ובני קטורה. תנא, כלם למלחמה באו, כיון שראו פתרו של יוסף, שתלו בארוננו של יעקב, נטלו כלם פתריהם ותלאום בארוננו של יעקב. תנא, שלשים ושלשה פתרים נתלו בארוננו של יעקב". הכבוד היה כל כך גדו שאפילו מבעלי החיים כיבדו את בני יעקב "תנא אפילו סוסים ואפילו חמורים".

למה הם מכבדים אותם ביותר?

כדי להבין מה שקרה שם נזכור כי ה' הבטיח ליעקב "אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה" (בראשית מו ד). "רמו לו ב' עליות, הא' יציאת מצרים, והב' שיעלהו משם לבל יקבר בארץ מצרים וכו' שיבררו שמה ניצוצי הקדושה לאין קץ" (אור החיים). וכשהשכינה עימו, רואים כל העמים ומכבדים את עם ישראל ואפילו "נהרות ימחאו כף, יחד הרים ירננו".

גם בני נענן מכבדים את השכינה שעם ישראל

הכבוד של המצרים ושל בני עשו ובני ישמעאל ובני קטורה מביא את הכבוד של בני נענן הרחוקים ביותר. "וירא יושב הארץ הפנעני את האכל בגרן האטד ויאמרו אכל פבר זה למצרים". אנו רואים שכשיש השראת שכינה קידוש השם מתחזק והולך עד שנהיה כבוד מאוד, והכל מתחיל מהרעב הכבד שחולל את כבוד ה' הגדול הזה.

כך יהיה לעתיד לבא

הגמרא מספרת שכן יהיה לעתיד לבא, "תנאי רבי שמעון בן יוחאי אומר, בא וראה, כמה חביבין ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שבכל מקום שגלו, שכינה עמם. גלו למצרים, שכינה עמם, שנאמר, (ש"א ב) 'הנגלה נגליתי אל בית אביך בהיותם במצרים' וגו'. גלו לעילם, שכינה עמם, שנאמר, (ירמיה מט) 'ושמתי כסאי בעילם'. גלו לבבל, שכינה עמם, שנאמר, (ישעיה מג) 'למענכם שלחתי בבבל'. גלו לאדום, ושכינה עמם שנאמר, (שם סג) 'מי זה בא מאדום, חמוץ בגדים מבצרה' וגו'. ואף פשהם עתידין ליגאל, שכינה עמם, שנאמר, (דברים ל) 'ושב ה' אליהם את שבותם, ורחמם; 'השבים' לא נאמר, אלא 'ושב', מלמד שהקדוש ברוך הוא שב עמם מבין הגליות" (מגילה טו).

בתחילה מלחמה ואחר כך כבוד

כמו ביציאת יעקב גם ביציאת מצרים הייתה תחילה רדיפה ואחר כך כניעה של פרעה שאומר "מי כמוך באלים ה'". גם העמים שומעים ורואים את הנס כמו שאומרת רחב, וכך יהיה גם בעתיד, שאחרי התנגדות האומות, הם ילמדו לכבד את ישראל שה' עמם. "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". אמן ואמן.

כשאנו בגולה ודי אין בקרבנו יהיה עלינו צרות מצוקות

בהקשר זה צריך להביא את דברי רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל, (שחי לפני מאות שנים) בספרו "תפארת יהונתן" כי בעקבתא דמשיחא השכינה תשוב לארץ

בס"ד

תלמוד תורה מאור התורה

מיסודו של מור"ה הר"ר מרדכי אליהו זצ"ל
קרית משה - ירושלים

מאמר באהבה, לומדים באהבה

הורים יקרים, אנו שמחים לבשר לכם על פתיחת ההרשמה לכיתה א' ימים פתוחים אי"ה בימי שישי כ' וכ"ז טבת בשעות 8:30-10:00 לפרטים וקביעת ראיון קבלה: מזכירות התלמוד תורה

טל': 02-6526051 מייל: evhuri5@gmail.com

שיטת הלימוד שינון בשמחה "ברקאי זילברמן"